

AUTOPUZZELTOCHT

Langs de Friese Elf Steden

Leeuwarden - Sneek - IJlst - Sloten - Stavoren - Hindeloopen - Workum -
Bolsward - Harlingen - Franeker - Dokkum - Leeuwarden

Afstand: ca. 218 km

Autopuzzeltocht "Langs de Friese Elf Steden" Wolkom yn Fryslân!

- In deze meerdaagse autopuzzeltocht met een lengte van 218 km worden 28 multiple choice vragen gesteld over allerlei interessante bezienswaardigheden die je op je route langs de Friese Elf Steden zult tegenkomen. De antwoorden op deze vragen zijn soms eenvoudig te vinden op informatieborden die vlak bij - of tegen de gevel van - de desbetreffende bezienswaardigheid zijn aangebracht. Er zijn echter ook een aantal vragen die je niet zo maar 1-2-3 kunt beantwoorden. Hierbij is het de bedoeling dat je de bezienswaardigheid daadwerkelijk bezoekt óf raad vraagt bij de VVV c.q. de plaatselijke bevolking. Uiteraard staat het je vrij om het internet te raadplegen. Kortom: Aan jou de keuze hoe je de puzzeltocht maakt!
- Het is niet noodzakelijk om de autopuzzeltocht vanaf vraag 1 te doorlopen. Je bepaalt zelf bij welke vraag je wilt beginnen;
- In de puzzel kom je achter de antwoorden bij vraag 15 t/m 28 de volgende notatie tegen: A<getal> -> P<getal>. Voorbeeld: A3 -> P7. Dit betekent dat de letter achter het antwoord op vraag 3 de 7^e letter vormt van de oplossing van deze autopuzzeltocht (NB: De letter "A" staat voor "Antwoord", de "P" voor "Positie");
- De tocht kan het beste in de periode april t/m half oktober worden gemaakt. De kans dat alle toeristische voorzieningen open zijn, is dan het grootst;
- Tijdens het rijden van deze puzzeltocht kun je te maken krijgen met tijdelijke wegafsluitingen. Om weer snel op de beschreven route terug te komen, raden we je aan om gebruik te maken van je **navigatiesysteem**.
- Alle antwoorden van deze autopuzzeltocht kun je terugvinden op:
<https://www.puzzeltochtonline.nl/autopuzzeltochten/nederland/friesland/antwoorden>
- Heb je vragen over deze autopuzzeltocht?
Laat het ons weten via: info@puzzeltochtonline.nl.
- We wensen je veel plezier toe bij het maken van deze autopuzzeltocht!

Molen "De Zwaluw" in Birdaard (Burdaard)

Belduna

Legenda:

 Toeristische informatie

 Routebeschrijving autopuzzeltocht

Colofon:

Tekst, fotografie en vormgeving:

Marco Durieux

Copyright:

©2018-2022 Belduna

We starten onze autopuzzeltocht in de Friese provinciehoofdstad **Leeuwarden (Ljouwert)**: de start- en finishplaats van de beroemde Friese Elfstedentocht.

Aan het Oldehoofsterkerkhof staat de "Oldehove".

1. Welke bewering over deze vrijstaande kerktoren is onjuist?
a. De toren deed vroeger dienst als vuurtoren	R
b. De toren staat 1,68 meter uit het lood	C
c. In 1529 werd met de bouw van de toren begonnen	J
d. De toren is gebouwd op het talud van een oude terp	P

Onze volgende tussenstop is het Hofplein. Hier zien we het standbeeld van "Us Heit" (Onze Vader).

2. Wie wordt bedoeld met "Us Heit"?
a. Prins Maurits van Oranje (1567-1625)	D
b. Graaf Willem Lodewijk van Nassau-Dillenburg (1560-1620)	I
c. Prins Willem van Oranje (1533-1584)	A
d. Prins Johan Willem Friso van Nassau-Dietz (1687-1711)	F

Op de sfeervolle Nieuwestad bevindt zich de oude waag.

3. Onder welke naam is dit fraaie gebouw eveneens bekend?
a. De boterwaag	E
b. De graanwaag	P
c. De kaaswaag	K
d. De viswaag	O

Via de Overijsselselaan verlaten we Leeuwarden en rijden via de A32 richting Heerenveen. Bij afslag 15 nemen we de N354 naar de "bruisende watersportstad" **Sneek (Snits)**.

Leeuwarden - Us Mem

Leeuwarden - Gabbema Gasthuis

De Waterpoort, hét symbool van Sneek, bevindt zich aan de Kolk.

4. Wat was de oorspronkelijke functie van deze poort?
- a. Ze diende als gevangenispoort A
  - b. Ze diende als tolpoort I
  - c. Ze diende als sierpoort R
  - d. Ze diende als verdedigingspoort J

Aan de Marktstraat 11 zien we het oude stadhuis van Sneek.

5. Welke bouwstijl heeft de gevel van dit gebouw?
- a. Rococo W
  - b. Art Deco G
  - c. Neoclassicisme I
  - d. Hollandse renaissance B

Naast het NS-station van Sneek is een locomotief geplaatst ter herinnering aan de in 1968 opgeheven tramlijn Sneek - Bolsward.

6. Wat is de bijnaam van deze locomotief?
- a. Brik van Snits T
  - b. Frits van Snits W
  - c. Spits van Snits H
  - d. Sik van Snits E

Via de Kanaalstraat en de Zuidwesthoekweg rijden we Sneek uit en gaan op weg naar het twee kilometer verderop gelegen pittoreske stadje **IJlst (Drylts)**.

Aan de Sudergoweg 1a bevindt zich de voormalige fabriek "Nooitgedagt".

7. Welke producten verkocht deze fabriek?
- a. Schaatsen, kookgerei en houten speelgoed V
  - b. Schaatsen, houtbewerkingsgereedschappen en houten speelgoed D
  - c. Schaatsen, kookgerei en landbouwwerktuigen G
  - d. Schaatsen, houtbewerkingsgereedschappen en meubels O

Even verderop, aan het Sneekerp pad 16, zien we de statige molen "De Rat".

8. Welke bewering over deze molen is juist?
- a. De molen zaagt alleen eikenhout E
  - b. De molen is afkomstig uit de Zaanstreek F
  - c. Tot 1977 zaagde de molen balken en planken voor de firma Oppedijk S
  - d. Het wateren van de boomstammen is noodzakelijk om te voorkomen dat deze tijdens het zagen in de brand vliegen L

We verlaten IJlst aan de oostkant via de Sudergoweg. Bij de rotonde met de N354 slaan we rechtsaf richting Woudsend. Vier kilometer na Woudsend slaan we bij het kleine buurtschap Spannenburg opnieuw rechtsaf en bereiken al snel het prachtige vestingstadje **Sloten (Sleat)**.

Aan de Heerenwal 48 staat het oude stadhuis. Op de zolder hiervan bevindt zich een bijzondere verzameling.

9. Welke verzameling is dit?

a.	Een verzameling Friese munten uit de 15 ^e en 16 ^e eeuw	M
b.	Een verzameling antieke kaatsballen	N
c.	Een verzameling Friese klederdrachten	R
d.	Een verzameling toverlantaarns	A

Vanuit Sloten rijden we door het plaatsje Wijckel naar de kruising met de N359. Hier slaan we rechtsaf richting Balk.

Op het adres Dubbelstraat 2 zien we het oude raadhuis.

10. Welke bewering over dit raadhuis is onjuist?

a.	Beide leeuwen op het bordes hebben een zwaard in hun klauw	E
b.	Boven elk van de twee ramen onder het bordes bevindt zich een leeuwenkop	H
c.	Het gebouw heeft aan de voorkant een trapgevel	G
d.	Op de nok van het gebouw bevindt zich een torentje	R

We keren terug naar de N359 en slaan linksaf richting Bolsward/Stavoren. Na een kleine 10 kilometer slaan we linksaf en rijden we via Hemeelum en Warns naar **Stavoren (Staveren)** aan het IJsselmeer.

Bij de haven staat het beeldje van het "Vrouwtje van Stavoren".

11. Welk spreekwoord is onlosmakelijk verbonden met de sage van dit vrouwtje?

a.	Beloofte maakt schuld	A
b.	Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd	V
c.	Hoogmoed komt voor de val	R
d.	Eerlijkheid duurt het langst	U

We rijden langs de IJsselmeerdijk via Molkwerum naar het schilderachtige **Hindeloopen (Hylpen)**: de stad van de uitbundige klederdracht en de traditionele schilderkunst.

12. Welk motief wordt niet gebruikt binnen de Hindelooper schilderkunst?

a. Stadsgezichten	L
b. Sierlijke bloemmotieven	N
c. Bijbelprenten	B
d. Zeetaferelen	I

Op het adres Oost 12 zien we de Sluiswachterswoning.

13. Welk bijbels tafereel is op dit huis aangebracht?

a. De wonderbare spijziging	F
b. De wonderbaarlijke visvangst	E
c. Het scheepje in de storm	A
d. Het huis op zand gebouwd	P

Op weg naar **Workum (Warkum)** verlaten we Hindeloopen via de Oosterdijk en slaan bij de kruising met de N359 linksaf.

Aan de Noard 6 is het Jopie Huisman Museum gehuisvest.

14. Onder welke kunststroming worden de werken van deze Friese kunstschilder en tekenaar gerekend?

a. Het pointilisme	H
b. Het realisme	D
c. Het expressionisme	O
d. Het surrealisme	W

Op het marktplein "De Merk" zien we de fraaie Waag van Workum.

15. Welke stelling is juist?

a. De waag heeft aan de marktzijde een lange luifel en aan de kerkzijde een korte luifel	A5 -> P9
b. Tussen twee vensters op de eerste verdieping van de waag hangt het wapenschild van Johan Willem Friso van Nassau-Dietz (1687-1711), stadhouder van Friesland	A5 -> P2
c. De waag heeft een schilddak met aan elke zijde een dakkapel met trapgevel	A5 -> P4
d. Op twee hoeken van het dak staat een leeuw met een wapenschild	A5 -> P11

We vervolgen onze puzzeltocht via de N359 naar **Bolsward (Boalsert)**.

Aan de Jongemastraat 2 bevindt zich het elegante stadhuis van Bolsward.

< Stadswapen van Bolsward

16. Welke voorziening bevond zich vroeger in het souterrain van dit stadhuis?
- a. Een rechtbank A12 -> P7
  - b. Een gevangenis A12 -> P10
  - c. Een waag A12 -> P14
  - d. Een muntslagerij A12 -> P5

We gaan verder naar destilleerderij Sonnema Berenburg op de Stoombootkade 12.

17. Welke drank wordt hier gedestilleerd?
- a. Een kruidenbitter A3 -> P2
  - b. Een jenever A3 -> P14
  - c. Een gerstenbier A3 -> P9
  - d. Een hoestdrank A3 -> P6

We rijden over de A7 richting Amsterdam/Leeuwarden en nemen de eerstvolgende afslag (nr. 16) naar het IJsselmeerplaatsje Makkum.

18. Welk symbool maakte eeuwenlang deel uit van het logo van de Makkumse aardewerkfabriek "Koninklijke Tichelaar"?
- a. Een schip A7 -> P3
  - b. Een paling A7 -> P12
  - c. Twee gekruiste letters T A7 -> P7
  - d. Twee zwaarden A7 -> P8

Op de hoek van de Waagsteeg en Pruikmakershoek vinden we het waagegebouw van Makkum.

19. Welke producten werden vroeger in dit gebouw gewogen?
- a. Boter, vis en vlees A2 -> P6
  - b. Boter, kaas en vlees A2 -> P12
  - c. Graan, kaas en fruit A2 -> P13
  - d. Graan, fruit en vis A2 -> P4

Onze volgende stop is **Harlingen (Harns)** dat gelegen is aan de Waddenzee. Hiervoor rijden we terug naar de A7 richting Amsterdam/Leeuwarden en volgen bij knooppunt Zurich de A31 richting Harlingen/Leeuwarden.

Op de Westerzeedijk bij Harlingen komen we "De Stienen Man" tegen.

20. Welk jaartal staat vermeld in de tekst op de zuidkant van dit beeld?
- a. MDLXXIV (1574) A10 -> P4
  - b. MDLXXV (1575) A10 -> P8
  - c. MDLXXVI (1576) A10 -> P1
  - d. MDLXXVII (1577) A10 -> P12

In de Voorstraat van Harlingen zien we de slanke Raadhuistoren.

21. Hoe heet het klokje in deze toren?
- a. Het klokje van alertheid A9 -> P14
  - b. Het klokje van narigheid A9 -> P12
  - c. Het klokje van oplettendheid A9 -> P7
  - d. Het klokje van gehoorzaamheid A9 -> P10

Aan de Voorstraat 56 in Harlingen is het Hannemahuis gehuisvest.

22. Welk onderwerp staat centraal in dit museum?
- a. De cultuur en geschiedenis van Harlingen A11 -> P3
  - b. De geschiedenis van de Friese adellijke familie Hannema A11 -> P1
  - c. De geschiedenis van de "Koninklijke Vereniging de Friesche Elf Steden" A11 -> P4
  - d. De geschiedenis van het Harlinger bont A11 -> P8

Op iets meer dan 10 kilometer ten oosten van Harlingen ligt het historische stadje **Franeker (Frjentsjer)**. Deze bereiken we eenvoudig via de A31 richting Leeuwarden.

Aan de Voorstraat 35 in Franeker ligt de statige Martenastins.

23. Wat voor soort gebouw is dit?
- a. Een stadskasteel A13 -> P5
  - b. Een rechterswoning A13 -> P14
  - c. Een versterkte boerderij A13 -> P4
  - d. Een burgemeesterswoning A13 -> P6

Ons volgende reisdoel is het Koninklijk Eise Eisinga-planetarium aan de Eise Eisingastraat 3.

24. Wat wilde Eise Eisinga in de tweede helft van de 18^e eeuw aantonen met zijn zelfgebouwde model van het zonnestelsel aan het plafond van zijn woonkamer?
- a. Hij wilde aantonen dat een zons- of maansverduistering een regelmatig terugkerend natuurverschijnsel is en dat men daar dus niet bang voor hoeft te zijn A8 -> P10
  - b. Hij wilde aantonen dat niet de aarde maar de zon het middelpunt van ons zonnestelsel is A8 -> P7
  - c. Hij wilde aantonen dat er naast de aarde nog 7 andere planeten zijn die deel uitmaken van ons zonnestelsel A8 -> P2
  - d. Hij wilde aantonen dat de planeten Mercurius, Venus, Mars en Jupiter tijdens hun samenstand (het moment dat alle planeten zich, gezien vanaf de aarde, op één rechte lijn bevinden) in mei 1774 niet tegen elkaar zouden botsen, zoals predikant Eelco Alta in die tijd beweerde A8 -> P1

Franeker - Planetarium

25. In welk jaar startte men met de bouw van het raadhuis?
a. 1588	A6 -> P11
b. 1591	A6 -> P13
c. 1594	A6 -> P3
d. 1597	A6 -> P10

We vervolgen de A31 naar Leeuwarden. Bij afrit 23 "Leeuwarden-Noord" verlaten we de snelweg. We rijden nu op de Harlingerstraatweg. Deze volgen we tot aan de rotonde op het Europaplein. Hier nemen we de derde afslag richting Hurdergaryp. Dit is de N355. Na 3 km gaan we bij de stoplichten op de kruising Professor Meester P.S. Gerbrandyweg / Groningerstraatweg / Lekkumerweg linksaf richting Lekkum.

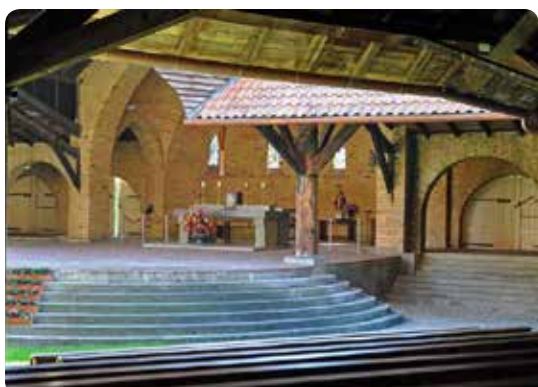
Na een kleine 10 kilometer bereiken we via Lekkum, Miedum, Wyns het wereldberoemde schaatskruispunt van de Elfstedentocht: Bartlehiem.

26. Waar dankt Bartlehiem haar naam aan?
a. Aan de Leeuwarder familie Bartels. Deze bouwde aan het einde van de 13 ^e eeuw een boerderij op een stuk land dat grenste aan de Dokkumer Ee en de Oudkerkstervaart	A1 -> P12
b. Aan het klooster "Bethlehem" dat hier vroeger heeft gestaan. Later is deze naam verbasterd tot "Bartlehiem"	A1 -> P6
c. Aan de herberg "Bartlehiem" die van 1533 tot 1929 langs de Dokkumer Ee heeft gestaan	A1 -> P14
d. Aan de Engelse monnik Bartle die aan het begin van de 8 ^e eeuw een klein armenhuis bouwde op de noordelijke oever van de Finkumervaart	A1 -> P8

We vervolgen onze tocht langs de Dokkumer Ee naar de noordelijkste stad van Friesland: **Dokkum (Dockum)**.

Aan de Bronlaan 12 vinden we de Bonifatiuskapel. Deze werd gebouwd in 1934.

27. Welke bewering over deze kapel is onjuist?
a. Het interieur van de kapel heeft de vorm van een Romeins amfitheater	A14 -> P9
b. Bij de kapel bevindt zich een bron.	A14 -> P13
c. Een permanente panelenexpositie in de kapel besteedt aandacht aan het leven en de werken van Bonifatius	A14 -> P10
d. In de kapel ligt Bonifatius begraven	A14 -> P11

Midden in het centrum van Dokkum, aan de Grote Breedstraat 1, bevindt zich het waaggebouw.

28. Welke tekst staat geschreven op de gevelsteen van het waaggebouw?
- a. Weegt en Waakt A4 -> P9
  - b. Komt en Weegt A4 -> P5
  - c. Leegt en Weegt A4 -> P11
  - d. Weegt en Ontvangt A4 -> P2

Dit was de laatste vraag van onze toeristische autopuzzeltocht langs het wereldberoemde traject van de Friese Elfstedentocht.

Als je alle 28 vragen hebt beantwoord, beschikt je nu over 14 letters én 14 letterposities. Hiermee kun je het verborgen woord van deze puzzeltocht achterhalen. Weet jij welk woord dit is? Vul dit tot slot hieronder als oplossing in.

Succes!

OPLOSSING:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----

Vanuit Dokkum volgen we de borden terug naar Leeuwarden (N356/N361/N355) waar we na een half uurtje rijden weer op het beginpunt van onze toeristische autopuzzeltocht aankomen.

We hopen dat we je met deze puzzeltocht een leuke dag in de fraaie provincie Friesland hebben bezorgd!

Vond je deze toeristische puzzeltocht leuk?

Probeer dan ook eens één van onze andere puzzeltochten:

Autopuzzeltocht: Rondom de stad Groningen

Afstand: Circa 190 km

Route:

Leek - Midwolde - Niehove - Houwerzijl - Zoutkamp - Leens - Hornhuizen - Pieterburen - Eenrum - Ezinge - Feerwerd - Garnwerd - Winsum - Onderdendam - Stitswerd - Doodstil - Uithuizen - Uithuizermeeden - Spijk - Appingedam - Delfzijl - Termunterzijl - Slochteren - Leek.

Wandelpuzzeltocht: Leeuwarden

Afstand: 5 km

Bezienswaardigheden:

o.a. Oldehove, Keramiekmuseum "Princessehof", Boomsma Beerenburgermuseum, Stadhouders Hof, Fries Museum, Gabbemagasthuis, Kanselarij, Grote of Jacobijnerkerk, Natuurmuseum Fryslân, Erf van het Boshuisengasthuis, Prinsentuin, Pier Pandermuseum

Disclaimer:

Belduna stelt zich aansprakelijk noch voor enige schade onverhoopt ontstaan door onjuiste informatie in deze puzzeltocht, noch voor schade aan jouw persoon, je medegenoten, je eigendommen of aan derden tijdens het maken van deze puzzeltocht.